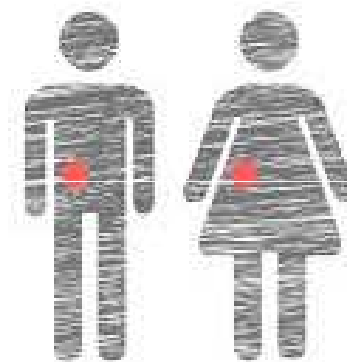

Stomie

- Výživné
- Derivační

Stomie

- Stoma = ústí, ústa, otvor průchod
- Uměle vytvořené vyústění dutého orgánu na povrch těla

Typy stomií

Výživné - přívodné

Žaludek

- Gastrostomie
- Perkutánní endoskopická gastrostomie (PEG)
- Výživový knoflík (Feeding button)

Jejunum

- Jejunostomie
- Perkutánní endoskopická jejunostomie – PEJ

Perkutánní endoskopická gastrostomie s jejunální sondou - PEG/J

Zaživací trakt

- Oesophagostomie
- Jejunostomie
- Ileostomie
- Kolostomie
  - Cékostomie
  - Transversostomie
  - Sigmoideostomie

Odvodné = derivační

Uropoetický trakt (UPT)

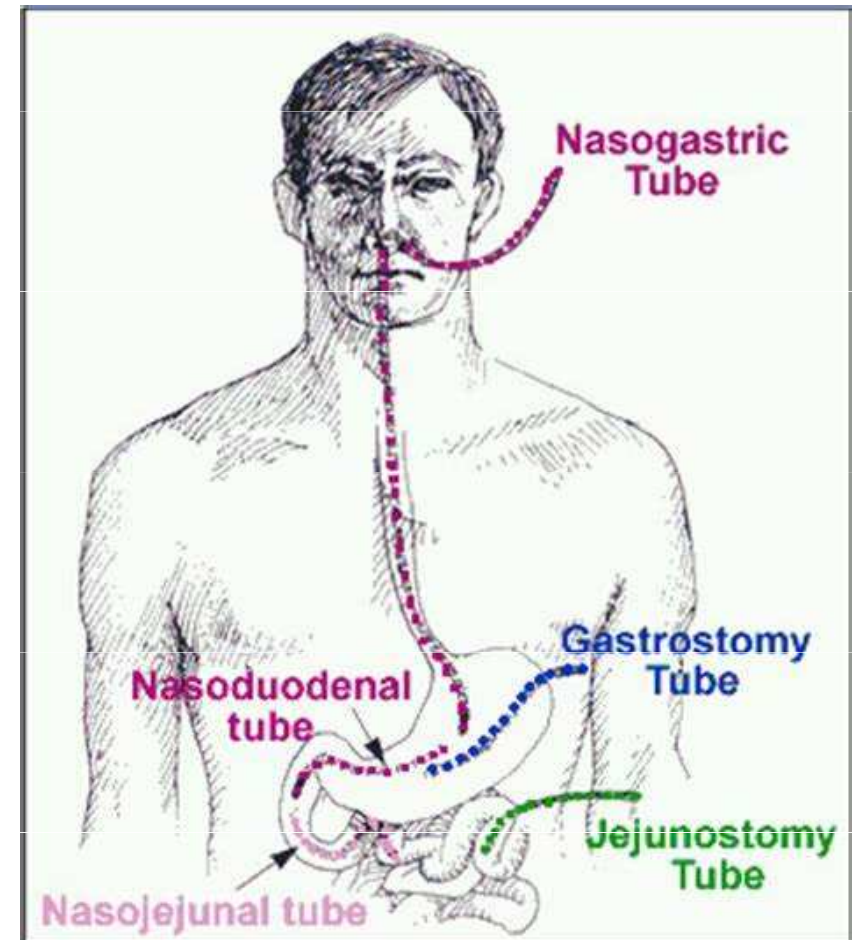
- Ureterostomie
- Epicystostomie (cystostomie)
- Urostomie

Dýchací trakt (DT)

- Tracheostomie
- Koniotomie

MUNI
MED

VÝŽIVNÉ STOMIE

SONDY GIT

Dedikováno projektu MUNI/FR/0962/2017

ŽALUDEK

Pro zachování funkčnosti žaludku vhodnější bolusové podávání

- ✓ Bolusové podání – interval dle indikace lékaře 4 - 6 hod (Janettova stříkačka)
- ✓ Kontinuální podání – vhodnější je bolusové
- ✓ Kombinace bolusové a kontinuální aplikace
- ✓ Může být podána i mixovaná strava
- ✓ Důsledný proplach sondy (čajem, převařenou vodou - přiměřená teplota) po každé aplikaci jídla

Gastrostomie
(vytvořená při operaci)

PEG
Perkutánní endoskopická gastrostomie

NGS
Nasogastrická sonda

Vstupní cesta nos

Vstupní cesta přes stěnu břišní

NJS
Nasojejunální sonda

- ✓ Kontinuální podávání přes enterální pumpu
- ✓ Speciální farmaceuticky vyráběné přípravky
- ✓ Pravidelný proplach sondy sterilními roztoky (cca. 3 krát/den 20 ml)
- ✓ Noční pauza

Výživná jejunostomie
(vytvořená při operaci)

PEJ
Perkutánní endoskopická jejunostomie

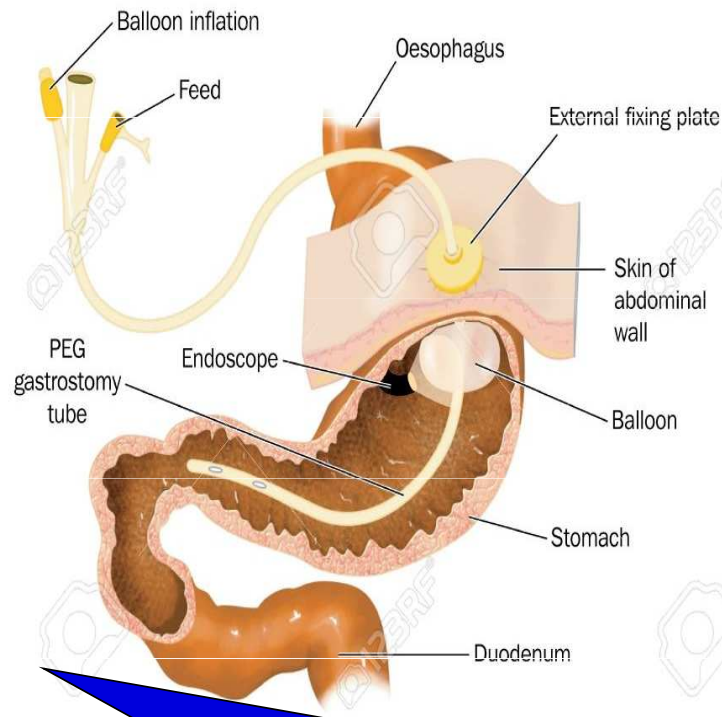
KOMPLIKACE KRMENÍ SONDOU

- ✓ Aspirace
- ✓ Ucpání sondy
- ✓ Dislokace sondy
- ✓ Léze (dekubitus) na sliznicích
- ✓ Syndrom dráždivého tračníku - pocit plnosti, škytavka, zvracení, průjem, křeče, ileus
- ✓ Metabolické komplikace (hyperglykémie, aj.)
- ✓ Technické poruchy dávkovacího zařízení (enterální pumpy)

Důvody k vytvoření výživné stomie

- Nelze přijímat stravu ústy
  - Poruchy vědomí (kvantitativní, kvalitativní)
  - Porucha polykacího aktu (dysfagie)
- Onemocnění/úraz horní části GIT
  - Dutina ústní: závažná stomatitida, popáleniny, zlomeniny čelisti, tumory...)
  - Jícen: achalázie, stenóza, poleptání, tumory...)
- Malnutrice, kachexie
- Onkologičtí nemocní
- Syndrom krátkého střeva, nespecifické střevní záněty, píštěle...

GASTROSTOMIE

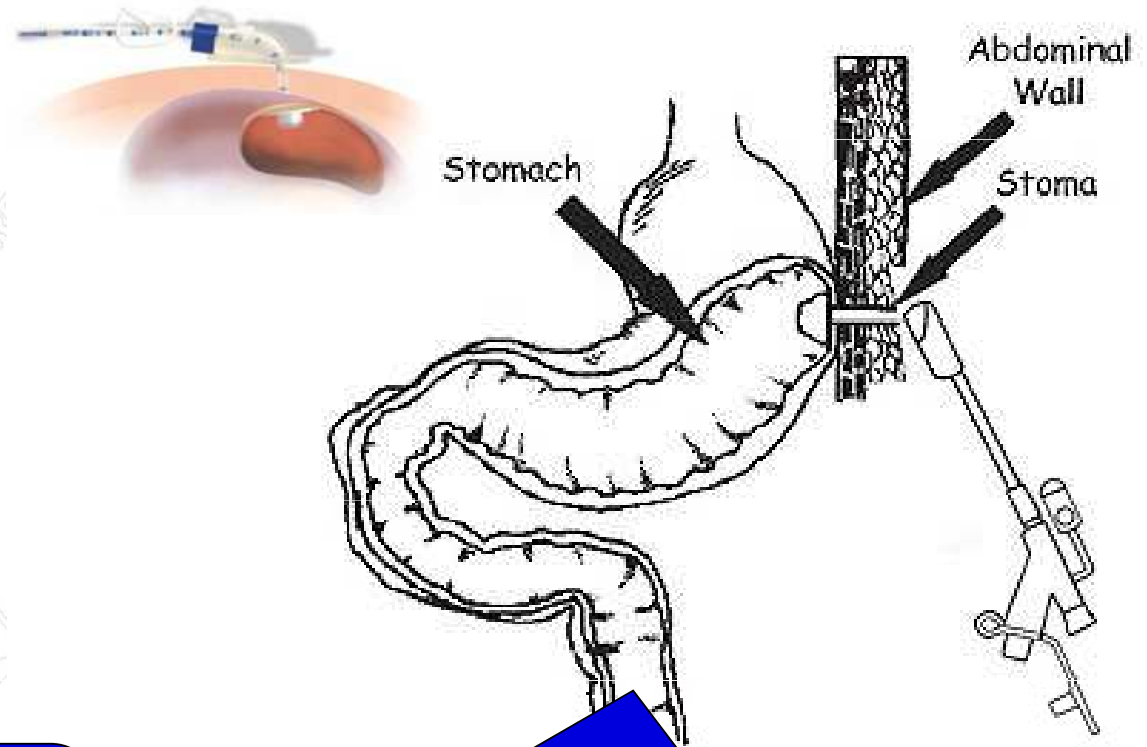

GASTROSTOMIE

V průběhu operačního zákroku (laparoskopického/laparotomického) je zaveden silikonový katétr do žaludku za účelem podávání výživy

versus

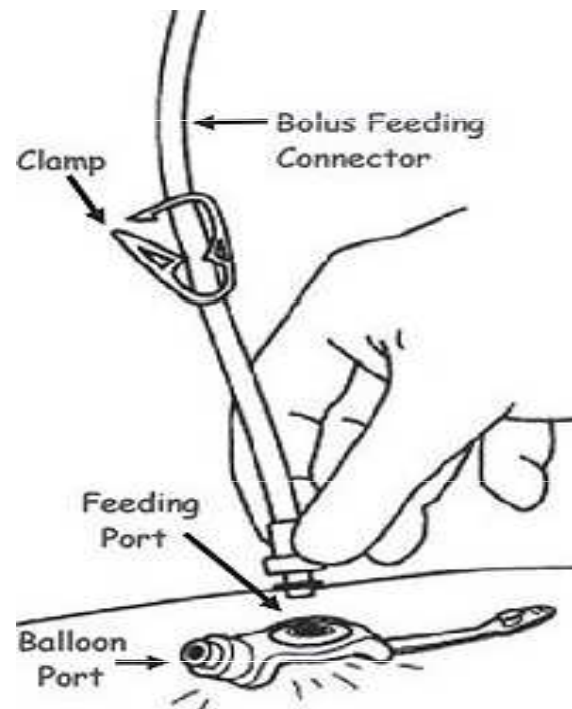
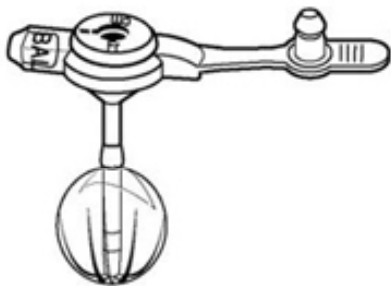
PEG

PERKUTÁNNÍ ENDOSKOPICKÁ GASTROSTOMIE

Silikonový katétr do žaludků zaveden přes stěnu břišní (perkutánně) za využití endoskopu

VÝŽIVOVÝ KNOFLÍK (FEEDING BUTTON)

Zavádí se po 6 - 8 týdnech po zavedení PEGu.

Jedná se o diskrétní metodu PEGu.

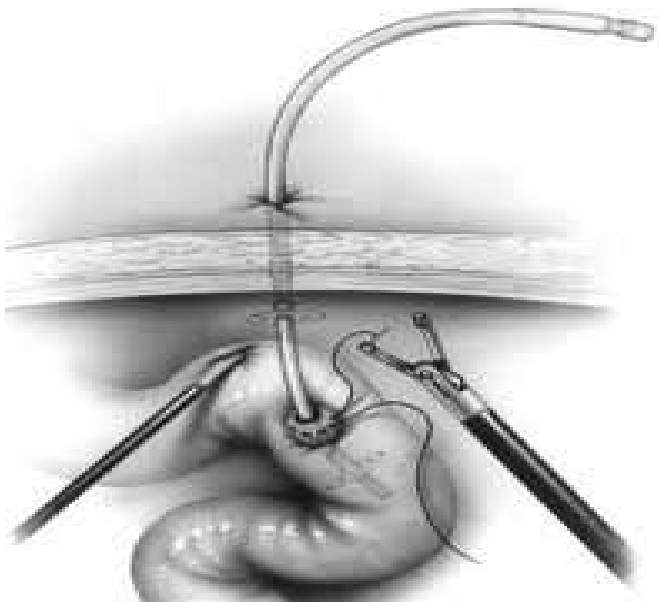
Vhodný u aktivních pacientů, nebo u neklidných pacientů (hrozí extrakce, poškození).

Jejunostomie

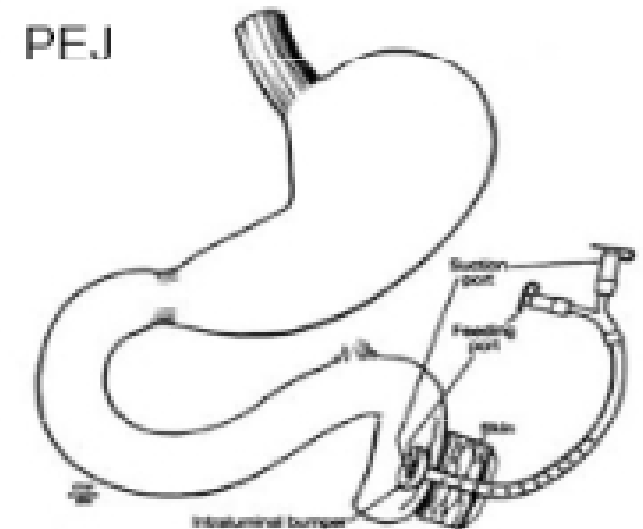
versus

PEJ

JEJUNOSTOMIE

V průběhu operačního zákroku (laparoskopického/laparotomického) je zaveden silikonový katétr do jejana za účelem podávání výživy

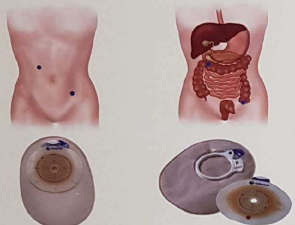

PERKUTÁNNÍ ENDOSKOPICKÁ JEJUNOSTOMIE

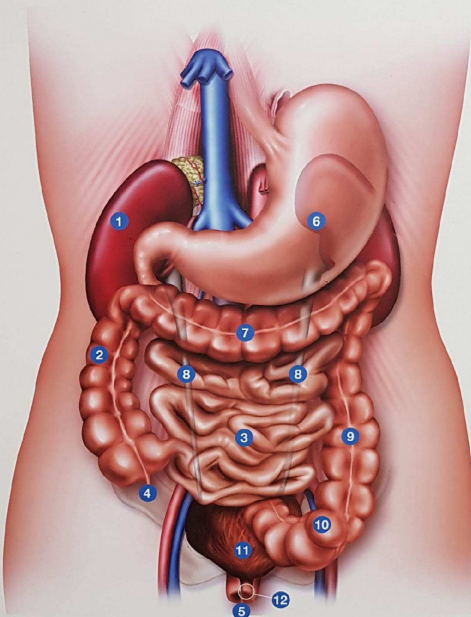
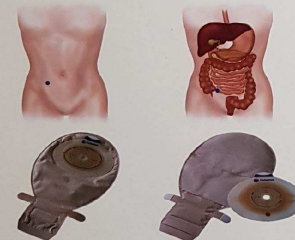
Silikonový katétr do jejana zaveden přes stěnu břišní (perkutánně) za využití endoskopu

Trávicí soustava a umístění stomií

Kolostomie

Ileostomie

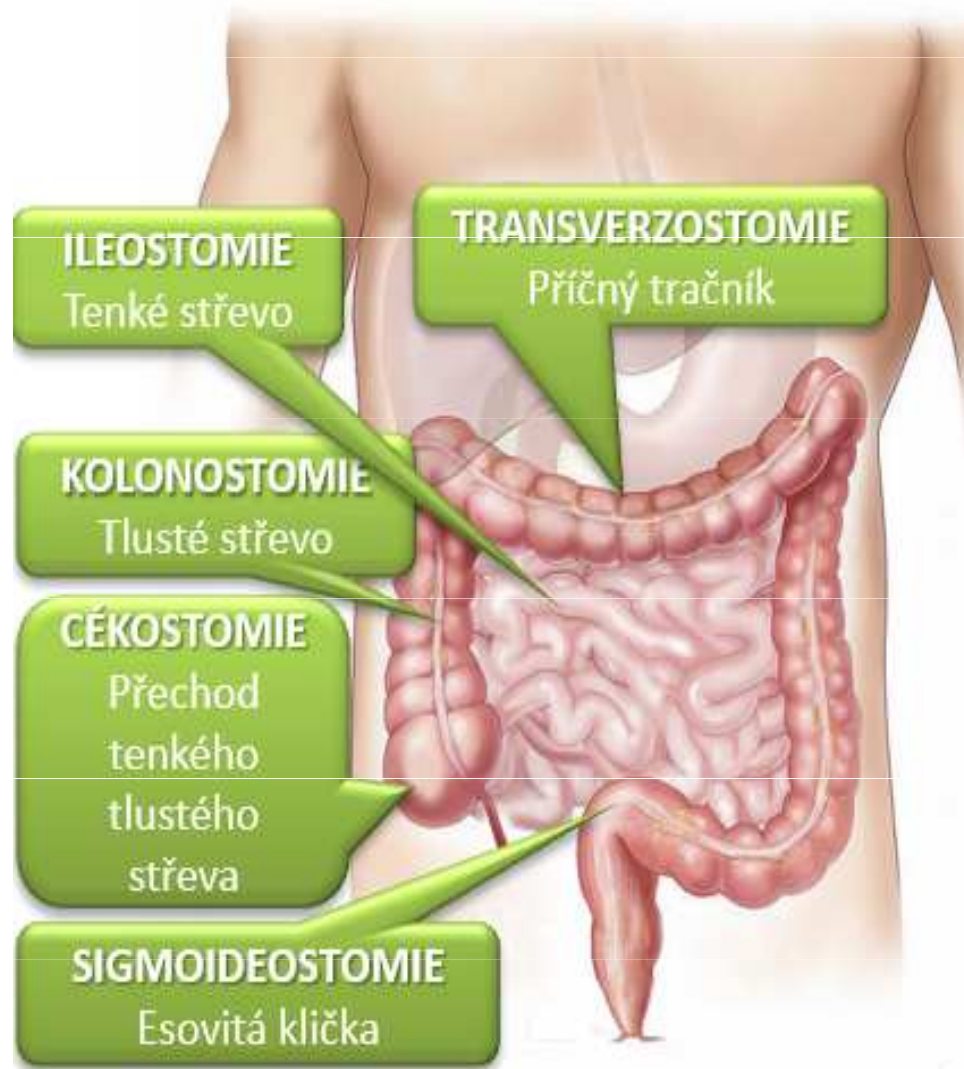
1. Ledviny	7. Colon Transversum
2. Colon Ascendens	8. Močovody
3. Ileum	9. Colon Descendens
4. Appendix	10. Sigmoidium
5. Konečník	11. Močový měchýř
6. Žaludek	12. Močová trubice

SenSura
Coloplast

Coloplast

STOMIE

DERIVACNÍ GIT

Důvody k vytvoření derivační stomie GIT

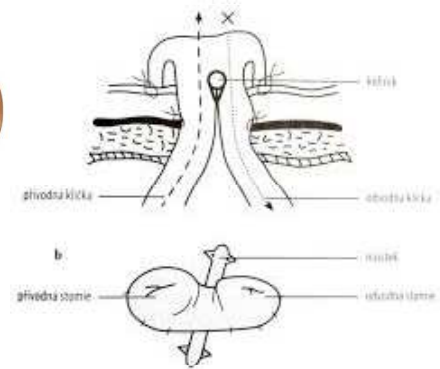
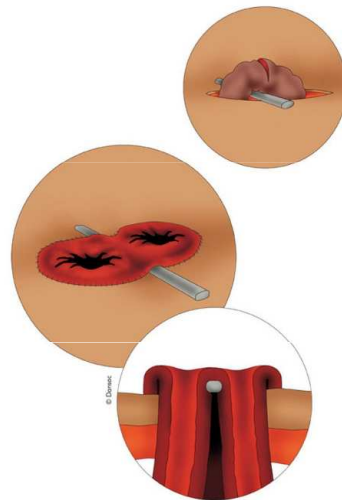
- Vrozené vývojové vady GIT
  - Střevní stenóza
  - Hirschprungova choroba
- Tumory na střevech
- Náhlé příhody břišní (NPB)
  - Ileus (mechanický, cévní)
  - Perforace střeva
- Záněty střevní
  - Crohnova choroba, colitis ulcerosa, idiopatické proktokolitida
  - Recidivující diverticulitis
- Poranění
- Popáleniny, ozáření
- Dekubitus v sakrální oblasti

Dělení

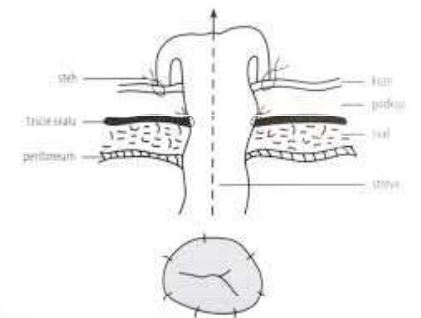
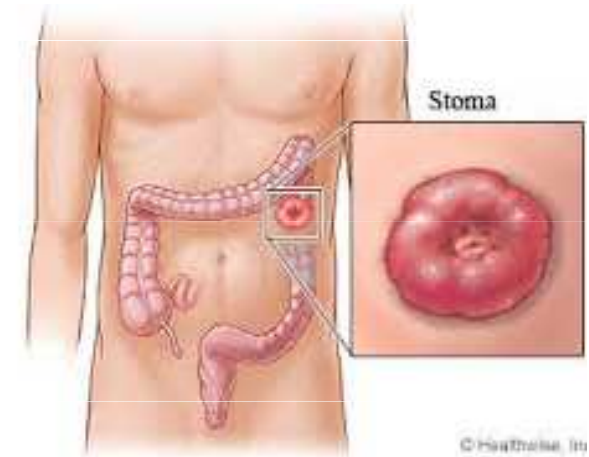
– Dočasné

– Dvojhlavňové

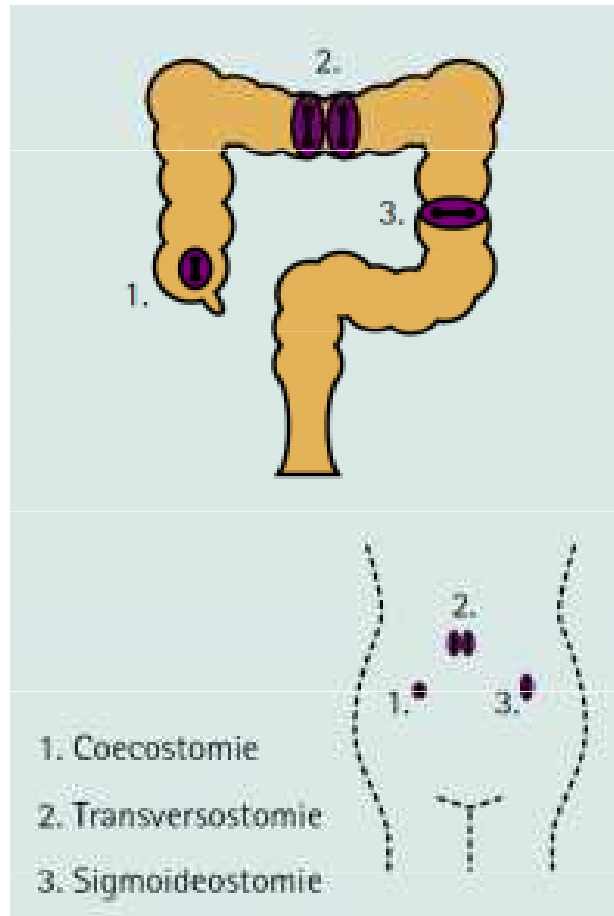
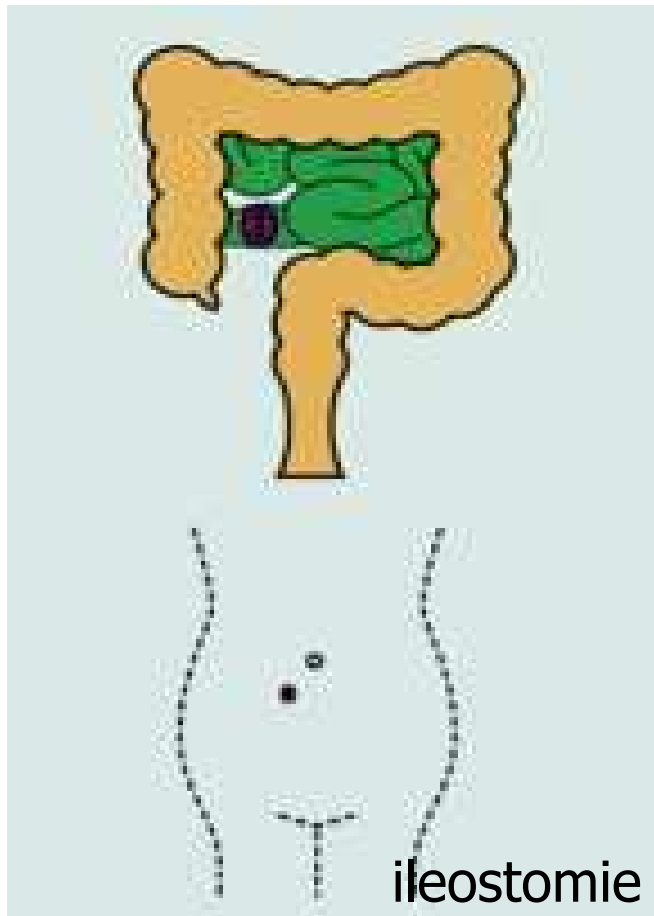

– Jednohlavňové

– Trvalé (paliativní)

Lokalizace stomie – stěna břišní

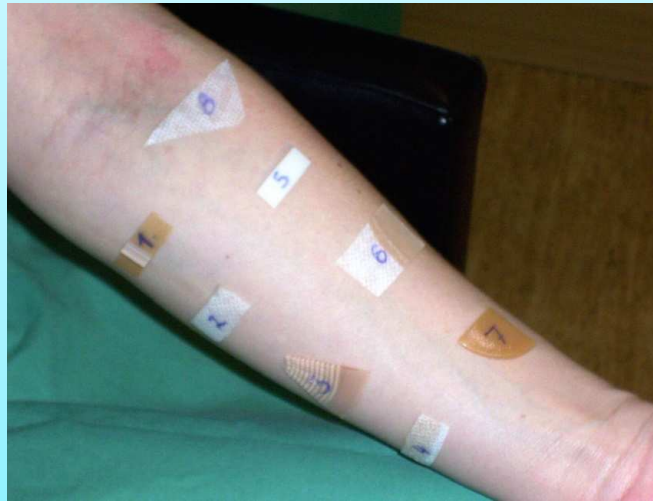
Předoperační péče – derivační stomie GIT

– Psychická příprava

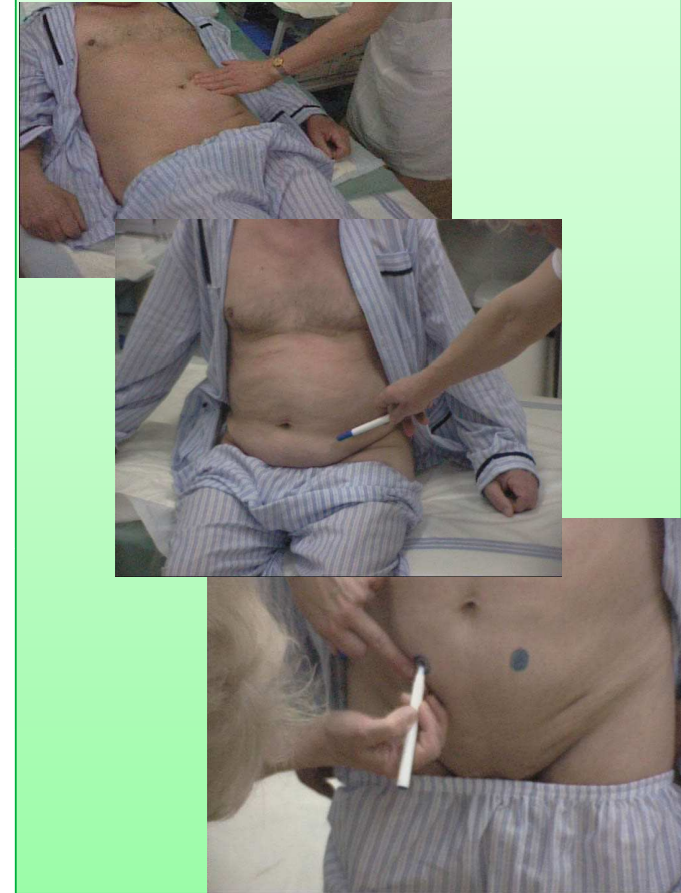
– Volba pomůcek

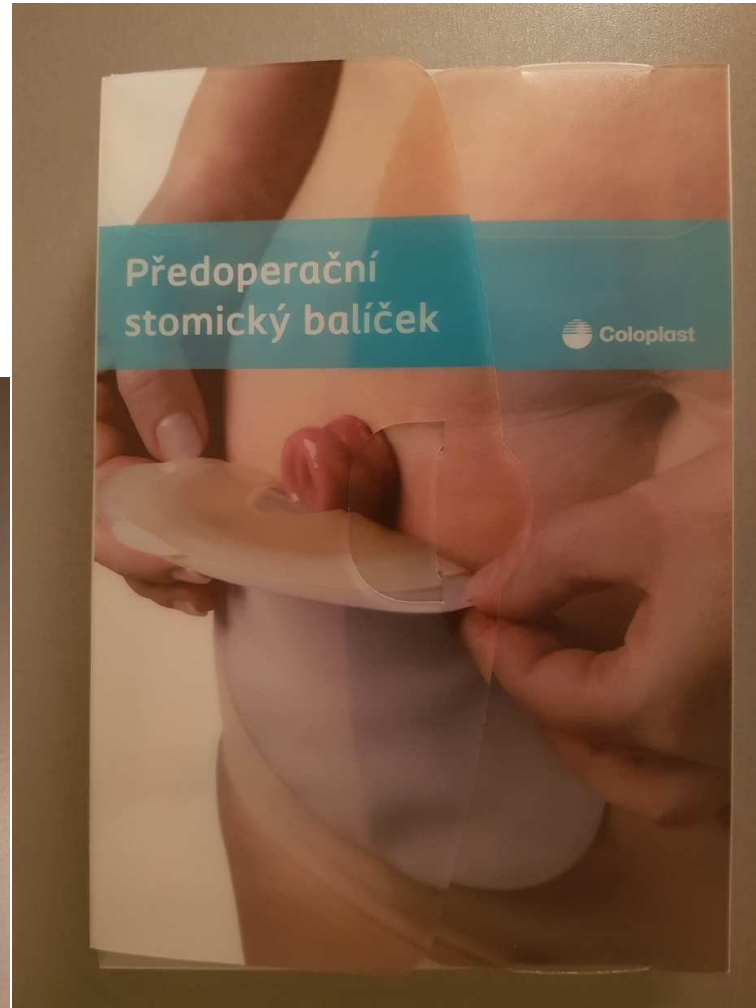
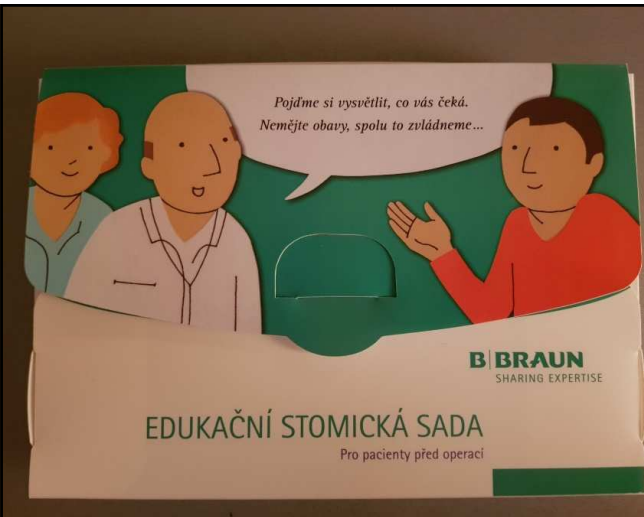
- alergie

– Zakreslení stomie

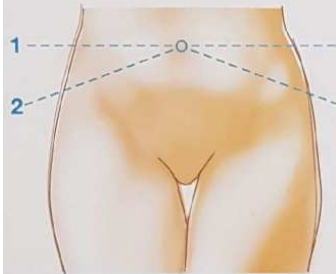
- vhodná lokalizace

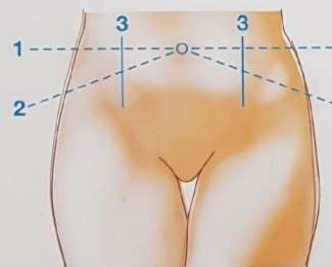

Pravidla zakreslování stomie

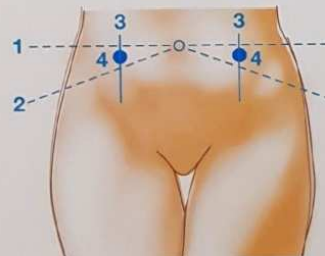
I. Anatomické vyznačení místa stomie

- vleže na zádech, ruce podél těla
- linie mezi pupkem a hřebenem kosti kyčelní - 1
  - linie mezi pupkem a hlavicí kosti stehenní - 2

- vleže hlavu na prsou
- vyznačení osy musculus rectus abdominis - 3

- zakreslení výchozího bodu - 4

II. Upřesnění místa stomie polohováním

- v poloze vleže
- polohování na bok, pokrčená kolena (kožní řasy)

- v poloze vsedě
- nohy mírně od sebe
  - povolit břicho + vis rukou
  - rotace stranové
  - ruce nad hlavu
  - nohu přes nohu
  - specifikace dle povolání (např. držení volantů)

- v poloze vstoje
- prostý stoj
  - rotace
  - předklon
  - specifikace dle povolání

- Důležité:
- zrakové zhodnocení pacienta (kožní řasy a defekty, jizvy)
  - pohovor - mobilita a stereotypy

- Vzít zřetel:
- oblečení
  - kompenzační pomůcky (korzet)
  - běžné denní činnosti, povolání, záliby
  - konfrontace se zrcadlem
  - volba fixy nebo popisovače nesmazatelné desinfekci (zaznačení dle zvyklosti pracoviště - X O)
  - ověření místa nalepením zkušební podložky

SenSura® Vyvinuto pro život.

Coloplast A/S
odštěpný závod
Raslická 740/113d
158 00 Praha 5
tel.: 244 470 212
fax: 244 472 106
www.coloplast.cz
csensura@coloplast.com

bezplatná linka: 800 100 416

Coloplast je registrovaná ochranná známka společnosti Coloplast A/S, © 2010, 05.
Všechna práva vyhrazena pro Coloplast A/S, 3050 Humlebaek, Dánsko. Design: © Pavel Mulínský, Abadan s.r.o. 2010

MUNI
MED

Pooperační péče

- Sledování stomie (barva, funkčnost, tvar...)
- Sledování odpadů ze stomie (pokud nevede extrémě mnoho, nebo neindikuje lékař– není třeba měřit množství)
- Výměna jímacího systému
- Edukační pohovory s pacientem a jeho blízkými (dle stavu pacienta aktivní či pasivní instruktáž ošetření stomie)

FIRMY VYRÁBĚJÍCÍ STOMAPOMŮCKY

Typy stomických pomůcek – drivační stomie GIT

Sběrná technologie

Jednodílné systémy

Dvoudílné systémy

Kosmetické prostředky

Čistící prostředky

Mýdlo, čistící ubrousky

Ochranné prostředky

Ochranný film

Pasta - vyrovnání

Hojivé prostředky

Krémy, roztoky

Podpůrné prostředky

Pomůcky – drivační stomie GIT

Čistící prostředek

Ochranný film

Ochranná pasta
na vyrovnání nerovnosti

Pomůcky na
vystřížení otvoru
v pomůcce
(šablona, fix, nůžky)

Podložka
– dvojdílný systém

Otření
(buničitá vata
a mulový čtverec)

Sáček
– dvojdílný systém

Pytel na odpad

Pokud úkon provádí zdravotník:

- Ochranné rukavice
- Zástěra

PÉČE O STOMII

Odstraňte použité pomůcky

Očistěte stomii

Sprcha u zhojené stomie jinak sterilní roztok

Aplikujte ochranný film

Nechejte důkladně zaschnout

Aplikujte vyrovnávací pastu (je-li třeba)

Roztírejte navlhčenou vatovou štětičkou

Vystříhněte otvoru na stomii

Vystříhněte dle šablony - u pacienta

Připevni stomickou pomůcku

Jednodílný výpustný sáček

Dvojdílný výpustný sáček

Tampón = Ochrana před znečištěním v průběhu výměny pomůcky - před nalepením sáčku ho odstraňte

Jiné

Ambulantní péče - poradna

- Edukační pohovory
- Psychoterapeutický pohovor
- Preskribce pomůcek
- Výdej pomůcek
- Informace o nových typech pomůcek
- Řešení a vyhledávání komplikací
- Řešení intimních problémů (sexuálních)
- Zpětná vazba s rodinným zázemím
- Spolupráce s klubem stomiků
- Spolupráce s domácí péčí

Dříve a dnes.....

DET score – hodnocení parastomální kůže

1. Část: hodnocení okolí stomie (velikost defektu je hodnocena za využití transparentní fólie s mřížkou)

- D = Discolouration (změna barvy) hodnotí se změna v zabarvení peristomální oblasti, rozsah a její závažnost
- E = Erosion (eroze) k hodnocení rozsahu a závažnosti poškození kožního krytu
- T = Tissue (tkáňové hodnocení) hodnotí se výskyt hypergranulační tkáně, její rozsah a závažnost (nadměrný růst tkáně)

2. Část: hodnocení příčiny

Komplikace ranné - derivační stomie GIT

Krvácení

Odhojení

Nekróza

Komplikace pozdní - derivační stomie GIT

Komplikace okolní kůže - derivační stomie GIT

Zásady výživy – derivační stomie GIT

Potíže vyvolané nevhodnou stravou jsou silně individuální.

- K určení nevhodných potravin pomůže zaznamenávat přijatou stravu a odezvu organismu po dobu 1 měsíce

Obecná doporučení

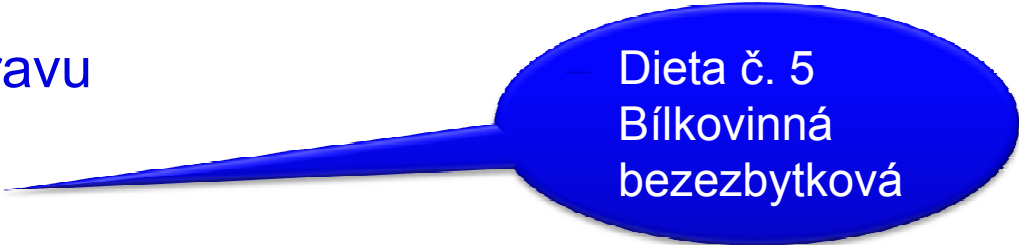
- Jíst pomalu a pečlivě kousat
- Žvýkat s uzavřenými ústy → zamezí polykání vzduchu
- Pravidelná a střídavá strava → pravidelné vyprazdňování
- Novou potravinu vyzkoušet v malém množství → alergie
- Technologie úpravy – vaření, dušení vždy do změknutí
- Dostatečný příjem tekutin – nepít studené a sycené nápoje
- Doplnovat vitamíny a minerály

Zásady výživy – derivační stomie GIT

Vhodnou volbou stravy ovlivníme činnost střeva.

Požadavky na stravu

- bezezbytková
- netučná
- nenadýmavá
- prvních 6 – 8 týdnů strava bez nerozpustné vlákniny

Dieta č. 5
Bílkovinná
bezezbytková

Doplňky stravy

- vitamíny, minerály, sipping, modulární dietetika, probiotika, prebiotika

Rozložení stravy

- vydatná snídane a oběd
- menší večeře

Účinek potravin – derivační stomie GIT

Nadýmavý	luštěniny, čerstvé pečivo, zelí, květák, vejce, pivo, cibule, nápoje s bublinkami
Proti nadýmání	jogurt, brusinky
Zápach podporuje	chřest, houby, luštěniny, vejce, ryby, cibule, zelí, česnek, květák, ostré koření
Zápach tlumí	jogurt, brusinky, petržel, majoránka, kmín, fenykl, bazalka, tymián, saturajka
Projímá	káva, cukr, alkohol, švestky, hrušky, fíky, kysané zelí, kapusta, luštěniny, mléko, masové vývary, ryby, studené, smažené nápoje s bublinkami
Průjem tlumí	čokoláda, bílé pečivo, rýže, banány, brambory, vařená mrkev, strouhané jablko
Zácpa - prevence	pomerančový džus ráno před jídlem, dostatek tekutin
Břišní koliku vyvolá	zelí, ořechy, luštěniny, kapusta, cibule, houby, křížaly, kukuřice

Zásady výživy kolonostomiků

- jíst třikrát denně ve stejnou dobu → zajistí pravidelnost vylučování
- dostatek tekutin
- velké množství bílkovin ztužuje stolicí → omezit

Nekonzumovat

- tučné jídla
- celozrnný chléb, luštěniny, zelené fazolky
- zelí, kapustu, květák
- okurky, syrové ovoce
- aromatickou zeleninu – cibule, česnek, pórek, ředkvičky
- ostré koření
- mléko, šumivé nápoje, koncentrovaný alkohol

Zásady výživy ileostomiků

- Kaloricky vydatná strava
- Hodně vitamínů – ovocné šťávy
- Dostatek minerálů – sůl 6 -9 g denně
- Dostatek tekutin, pít při jídle – 2 l / den
- Při pití sníst něco malého

Stolici zahustí

- Rýže
- Borůvky
- Černý čaj
- Strouhané jablka

Nekonzumovat

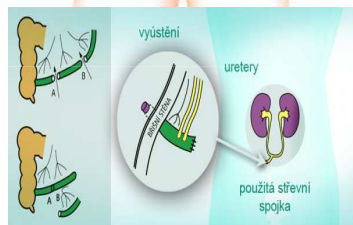
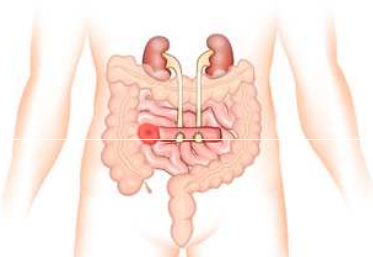
- Tučné jídla
  - Hodně sladké
  - Pomeranče, slupky, okurky, kukuřice, ořechy
- riziko koliky

Derivační stomie – uropoetický trakt

Typy derivačních stomií – uropoetický trakt

Urostomie

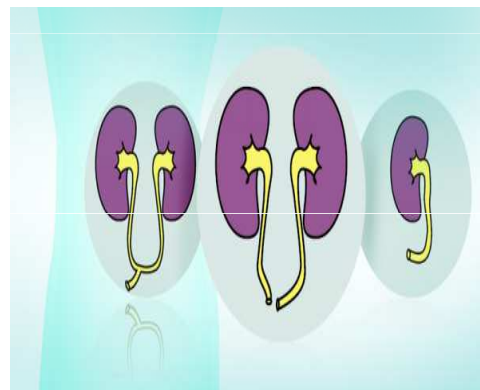

Urostomie

Našíť močovodů
na „zaslepené“
střevo

Vezikostomie

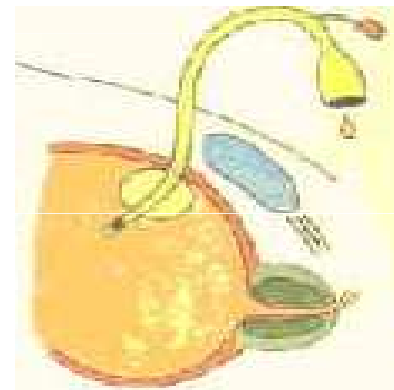
Vytvoření vyústění
močového měchýře
na povrch těla

Ureterostomie

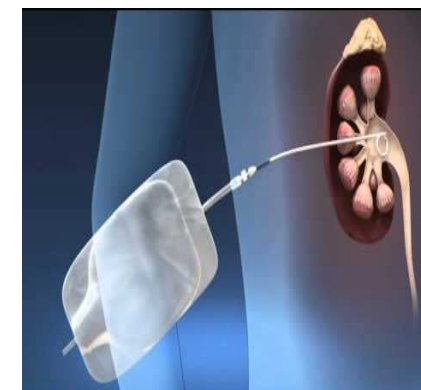
Vyústění jednoho, nebo
obou močovodů na
povrch těla

NESMÍ SE KLEMOVAT

Epicistostomie

Vyústění močového
měchýře na povrch

Nefrostomie

Vyústění jednoho, nebo
obou močovodů na
povrch těla

NESMÍ SE KLEMOVAT

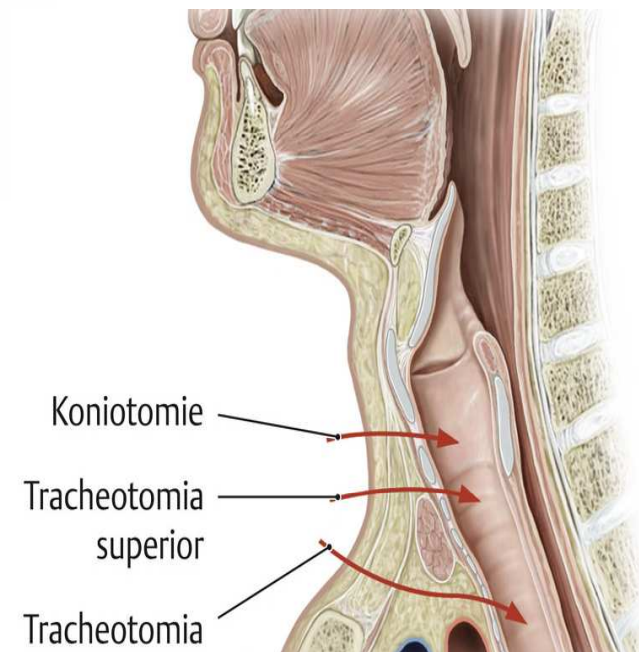
Nutný přísně aseptický přístup!!!!

Jsou svedeny do stejné sběrné nádoby jako PMK,
nebo je použit sběrný sáček (jednodílný výpustný).

Stomie – dýchací trakt

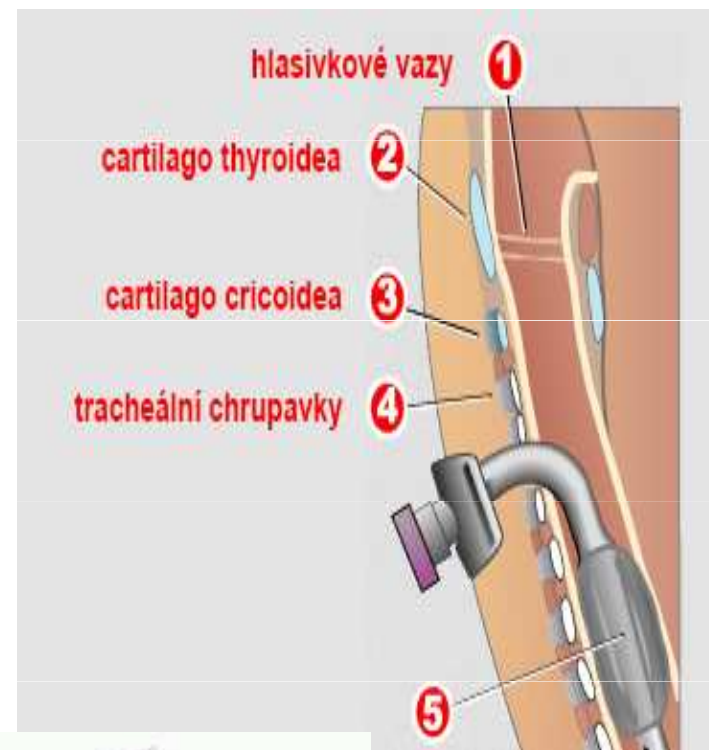
Koniotomie

- Urgentní zajištění dýchacích cest
- Jedná se o dočasné řešení, které je nahrazeno tracheostomií

Tracheostomie

- Umělé vyústění průdušnice na povrch těla
- Umožnění ventilace

**MUNI
MED**

DĚKUJI ZA POZORNOST